

MVCRX09296HQ
prvotní identifikátor

odbor správy vnitřních věcí
P.O. BOX 155/P
140 21 Praha 4

Č. j. MV- 1661-9/SVV-2026

Praha 9. března 2026

Žadatel:

XXXX

Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), jsou povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce.

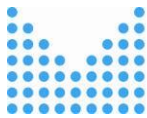
Podle § 12 odst. 1 písm. b) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, je v působnosti Ministerstva vnitra agenda matrik.

Ministerstvo vnitra, odbor správy vnitřních věcí (dále jen „Ministerstvo vnitra“ nebo „MV“), obdrželo dne 24. února 2026 od žadatele e-mailem žádost o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, ve které žadatel žádá o informace z agendy matrik týkající se změny příjmení na dvě příjmení.

K jednotlivým dotazům žadatele uvádí Ministerstvo vnitra následující:

1. Zda MV ČR, odbor všeobecné správy – oddělení matrik, disponuje nějakou aktuální metodikou či aplikační praxí pro matriční úřady pro případ, kdy žadatel (dospělý, plně svéprávný) žádá o změnu příjmení, konkrétně na příjmení dvě, kdy poslední nalezená instrukce je obsažena v Informaci č. 24/2011 pod č. j. MV-105518-16/VS-2011 ze dne 12. 12. 2011?

Ministerstvo vnitra reagovalo na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2011, č. j. 1 As 26/2011-55 vydáním metodické informace č. 24/2011 z prosince roku 2011, č. j. MV-105518-16/VS-2011, určené všem krajským úřadům, všem odborům vnitřních věcí magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a odboru

životnostenskámu a občanskosprávnímu Magistrátu hlavního města Prahy. Zmiňovanou metodickou informací je možné považovat za nadále aktuální.

Tématu se dále věnoval zápis z konzultačního dne z března roku 2023. Pro úplnost lze upřesnit, že konzultační dny pravidelně pořádá Ministerstvo vnitra pro krajské úřady, magistráty měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrát hlavního města Prahy (dále jen „konzultační den“).

V zápisu z konzultačního dne z března roku 2023 je obsažen níže uvedený dotaz z Magistrátu hlavního města Prahy.

„Magistrát hlavního města Prahy v souvislosti s rozsudky Městského soudu v Praze č. j. 15 A 74/2019 a č. j. 11 A 224/2021 poukazuje na jakoukoliv nemožnost zamítnutí žádostí o povolení změny příjmení na více příjmení s výjimkou případů, kdy zákon změnu výslovně zakazuje, např. za trvání manželství, pokud druhý manžel neudělí se změnou souhlas nebo se změnou souhlasí, ale požaduje, aby se na něj změna nevztahovala. Pokud se Ministerstvo vnitra domnívá, že by i v případě změny příjmení měla být omezena možnost užívat více příjmení shodně jako při zápisu matriční události dle § 70 zákona o matrikách, bylo by třeba novelizovat Díl 3 zákona o matrikách týkající se změny jména a příjmení. Problém spatřujeme rovněž ve skutečnosti, že žadatel může uvést neomezené množství příjmení, která si přeje užívat, a splní-li ostatní podmínky, matriční úřad musí žádosti vyhovět. Současně upozorňujeme, že toto se týká analogicky i jmen a žádosti o povolení změny jména na tři jména se již reálně začaly v praxi objevovat.“

V zápisu z konzultačního dne z března roku 2023 je obsažena níže uvedená odpověď Ministerstva vnitra na shora citovaný dotaz Magistrátu hlavního města Prahy:

„Aktuální právní stav:

Zákon o matrikách v § 70 odst. 1 stanoví taxativní výčet případů, kdy může občan používat více příjmení.

Na základě § 72 odst. 2 zákona o matrikách lze požádat o změnu příjmení, která se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod. Výčet uvedený v § 72 odst. 2 zákona o matrikách je tedy výčtem demonstrativním. Ustanovení § 72 odst. 2 zákona o matrikách používá neurčitý právní pojem „vážný důvod“, což v praxi může činit obtíže v souvislosti s dostatečným odůvodněním v případě nevyhovění žádosti o změnu příjmení.

Vážné důvody mohou být velmi různé (např. navázání na rodovou tradici, reakce na nespravedlnost na předcích žadatele, psychické potíže nezletilého atd.) a je vždy na individuálním posouzení matričního úřadu, aby vyhodnotil jejich relevanci a rozhodl, zda žádosti o změnu příjmení vyhoví či nikoli. Použití neurčitého právního pojmu „vážný důvod“ poskytuje dané právní normě značnou obsahovou pružnost, umožňuje tedy zohlednit všechny okolnosti konkrétního případu, přičemž současně by měla být nalezena spravedlivá rovnováha mezi vážně míněnou vůlí žadatele směřující ke změně příjmení, tj. zájmy individuálními a veřejným zájmem, zejména na stálosti příjmení osob, snadné identifikaci osob, řádném vedení evidence obyvatelstva nebo přiřazení osoby k rodině nesoucí shodné příjmení.

Odůvodnění žádosti a doložení tvrzených skutečností spočívá na žadateli o změnu příjmení s tím, že vážné důvody je třeba nejen tvrdit, ale i prokázat.

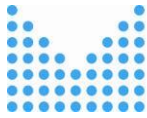
Příjmení jednotlivce je ústavně chráněno a do základního práva jednotlivce lze zasáhnout pouze v případech, je-li takový zásah ospravedlněn konkrétním veřejným zájmem, který však musí vést k proporcionalnímu omezení příslušného základního práva.

Soudní judikatura:

Podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2011, č. j. 1 As 26/2011-55 může změna příjmení podle § 72 odst. 2 zákona o matrikách spočívat v nahrazení dosud užívaného jediného příjmení více příjmeními, jestliže to opodstatňuje vážný důvod, pro nějž se o změnu příjmení žádá. Ač je v České republice v současnosti nejčastější variantou jedno příjmení, judikatura dovodila, že i nahrazení jediného příjmení dvěma je ve smyslu § 72 odst. 2 zákona o matrikách možné. Podle judikatury je nepřipustné, aby byla dávana žadateli k tíži skutečnost, že žádá o změnu jednoho příjmení na dvě. Pokud zákon řetězení příjmení umožňuje, nemůže být žádost o povolení změny příjmení za příjmení zdvojené v rozporu s veřejným zájmem.

Ve zmiňovaném rozhodnutí Nejvyšší správní soud současně uvedl, že § 70 odst. 1 zákona o matrikách se týká pouze těch případů, kdy užívání více příjmení je spojeno s matriční událostí nebo matriční skutečností. Pokud by žádosti o změnu příjmení dosavadního jediného příjmení na dvě příjmení nebylo vyhověno, byl by žadatel bezdůvodně znevýhodněn oproti žadateli, který by ze stejného důvodu žádal o změnu z dosavadního jediného příjmení na jiné jediné příjmení.

Zmínit lze i rozsudek Městského soudu v Praze, č. j. 11 A 224/2021, ve kterém je mj. uvedeno, že příjmení jednotlivce je ústavně chráněno čl. 10 Listiny základních práv a svobod a podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva je

ochrana příjmení součástí práva na ochranu soukromého a rodinného života. Stát by tedy neměl zasahovat do příjmení jednotlivců (stát jednotlivci nesmí nařizovat změnu příjmení ani jednotlivci podsouvat, jaké příjmení by pro sebe měl zvolit), ale současně by měl umožnit jednotlivci změnu příjmení, nebrání-li tomu veřejný zájem. Obdobně i rozsudek Městského soudu v Praze, č. j. 15 A 74/2019-66.

Návrh novely zákona o matrikách:

MV zpracovalo návrh novely matričního zákona, přičemž se v § 70 odst. 1 navrhovalo rozšířit možnosti, kdy je občan oprávněn užívat více příjmení, a to konkrétně o případy hodné zvláštního zřetele. Navrženým ustanovením se reagovalo na soudní judikaturu a potřeby praxe, kdy by např. český státní občan byl oprávněn požadovat užívání více příjmení z důvodu rodinných vazeb v zahraničí, kde jde o obvyklou praxi v souladu s právem (zejména ve španělsky mluvících zemích nebo v Itálii).

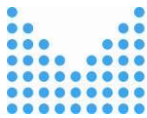
Tento návrh se pro značnou obecnost stal předmětem diskuzí v rámci projednávání v pracovních komisích Legislativní rady vlády. MV tedy následně upustilo od tohoto návrhu před jeho předložením vládě České republiky v březnu 2023.

Návrh novely matričního zákona se dotkl i § 72 odst. 2, kdy se navrhuje vypustit slovo „zejména“, čímž se z výčtu demonstrativního stane výčet taxativní, a to právě vzhledem k použití neurčitého právního pojmu „vážný důvod“, který v konkrétních případech může zahrnout cokoli.

Jiné změny návrh novely zákona o matrikách v tomto ohledu neobsahuje, neboť jakékoli zásadní problémy v této oblasti nebyly zaznamenány.

Závěr:

Soudní judikatura rozlišuje mezi § 70 odst. 1 zákona o matrikách (ustanovení obsahující taxativní výčet případů, kdy je občan oprávněn užívat více příjmení) a § 72 odst. 2 zákona o matrikách (ustanovení umožňující povolení změny příjmení). Podle soudní judikatury se § 70 odst. 1 zákona o matrikách týká pouze těch případů, kdy je užívání více příjmení spojeno s matriční událostí či matriční skutečností, aniž by však změna příjmení byla hlavním předmětem této události či skutečnosti. Změna příjmení, upravená v § 72 odst. 2 zákona o matrikách, je na základě žádosti specifickou, samostatnou matriční skutečností, což vyjadřuje i systematika zákona o matrikách, který upravuje tuto otázku v samostatném dílu. Na posuzování žádosti o změnu příjmení podle § 72 odst. 2 zákona o matrikách tudíž nelze aplikovat § 70 odst. 1 zákona o matrikách.

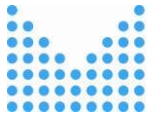
Ačkoli jsou stávající právní předpisy založeny na tom, že by občan neměl užívat více než dvě příjmení, podání žádosti o změnu příjmení z jednoho příjmení na dvě příjmení zákon nebrání. Judikatura (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2020, č. j. 9 As 220/2019-28) již dříve dovodila, že nahrazení jediného příjmení dvěma příjmeními je ve smyslu § 72 odst. 2 zákona o matrikách možné, jestliže to opodstatňuje vážný důvod, pro nějž se o změnu příjmení žádá, a to i při zohlednění přísnosti koncepce zákona o matrikách ohledně užívání více příjmení.

Smyslem institutu změny příjmení je, nebrání-li tomu veřejný zájem, vyhovět žadateli, pokud považuje své příjmení za velmi nekomfortní, pokud jde o jeho užívání. Klíčové pro povolení změny příjmení je posouzení vážnosti důvodu pro takovou změnu. Dojde-li k podání žádosti o změnu příjmení z jednoho příjmení na dvě příjmení, je třeba, aby matriční úřad s ohledem na soudní judikaturu (viz např. rozsudek Městského soudu v Praze, č. j. 11 A 224/2021) zkoumal, zda je požadovaná změna odůvodněna výjimečnými skutečnostmi, pro něž nepostačí změna příjmení na jiné jediné příjmení (viz rozsudek č. j. 1 As 26/2011-55). V každém jednotlivém případě je třeba posoudit nejen zájem jednotlivce, ale i veřejný zájem, který ospravedlňuje zásah do základního práva jednotlivce (z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2016, č. j. 2 As 324/2015-16). Vyhověním žádosti nemohou být veřejný pořádek ani zájmy společnosti či jednotlivců jakkoli narušeny.

Rozhodování o změně příjmení je z hlediska odůvodnění velmi náročné, pokud byla změna příjmení zamítnuta. S ohledem na vývoj soudní judikatury dochází k pozvolnému rozvolňování podmínek pro změnu příjmení z jednoho příjmení na dvě příjmení, avšak tyto skutečnosti by neměly vést k rezignaci na jakékoli dokazování ve věci. Nelze obecně tvrdit, že je nemožné zamítnout žádost o povolení změny jednoho příjmení na dvě příjmení, neboť v praxi nelze zcela vyloučit případy, kdy zájem veřejný převýší individuální zájmy žadatele; správní orgán by měl v rámci svého rozhodování nalézt spravedlivou rovnováhu mezi zájmy individuálními a zájmy veřejnými.“

Popisované problematiky se týkal i návrh novely zákona o matrikách, který ve znění z března roku 2023 obsahoval tyto změny:

1. V § 70 odst. 1 zákona o matrikách bylo navrženo rozšířit výčet taxativních případů, ve kterých může státní občan České republiky užívat více příjmení, a to konkrétně o případ, že by státní občan České republiky mohl užívat více příjmení i „v jiných případech hodných zvláštního zřetele“. Návrh však schválen nebyl a ustanovení § 70 odst. 1 zákona o matrikách zůstala bez jakýchkoli změn.

2. V § 72 odst. 2 zákona o matrikách bylo navrženo nahradit demonstrativní výčet případů, ve kterých je možné povolit změnu příjmení, na výčet taxativní. Navržená změna byla s účinností od 1. 1. 2024 schválena.

Z toho vyplývá, že zmiňovaná novela zákona o matrikách neznemožňuje využití právního názoru popsaného v citovaném judikátu.

2. Zda je v rámci této metodiky či aplikační praxe řešeno, jakým způsobem mají správní orgány v řízení o změně příjmení posuzovat existenci „vážných důvodů“, tj. zda na to existuje nějaký návod či je to čistě na vlastním uvážení daného pracovníka matriky?

Viz odpověď k dotazu č. 1.

Dále lze dodat, že jak již bylo shora uvedeno, pojem „vážný důvod“ je neurčitým právním pojmem, tedy konkrétní obsah získává v závislosti na okolnostech konkrétního případu. To umožňuje tento pojem aplikovat na relativně širokou množinu konkrétních případů, aniž by byl zákonodárce nucen je blíže definovat a tím současně vyloučit jiné případy definicí nepodchycené. Proto je možné tento pojem, respektive jeho aplikaci, metodikou matričním úřadům a klientům pouze přiblížit, nikoli přesně definovat, neboť nelze identifikovat veškeré v úvahu připadající relevantní okolnosti a argumenty.

3. Zda jsou do této metodiky či aplikační praxe promítnuty judikатурní závěry, zejména pak z rozhodnutí NSS ze dne 11. 5. 2011 č. j. 1 As 26/2011-55 a z rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 6. 2019, č. j. 57 A 30/2019?

Výše uvedená metodika z povahy věci zohledňuje pouze konkrétní rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, přičemž je třeba dále uvést, že matriční praxe pracuje i s další navazující soudní judikaturou, viz odpověď k dotazu č. 1.

Mgr. et Mgr. Tomáš Bezděk
pověřen řízením